

SPIS TREŚCI

WSTĘP	11
-------------	----

CZĘŚĆ PIERWSZA

MAŁŻEŃSTWO I RODZINA: WYMIAR INDYWIDUALNY I SPOŁECZNY

ROZDZIAŁ I

MAŁŻEŃSTWO – U PODSTAW RODZINY	17
1. Elementy konstytutywne i cechy społeczne małżeństwa	17
2. Zachowania kulturowe i formy prawne prowadzące do małżeństwa	21
3. Czynniki osobowościowe określające funkcjonowanie małżeństwa	27

ROZDZIAŁ II

RODZINA – WYMIAR INSTYTUCJONALNY

I GRUPOWY	34
1. Rodzina grupą i instytucją społeczną	34
a. Definicja rodziny jako grupy pierwotnej	35
b. Instytucjonalny wymiar rodziny	37
c. Rodzina wspólnotą i zrzeszeniem	39
2. Struktura i funkcje rodziny	41
a. Analiza pojęciowa i kryteria podziałów	41
b. Funkcje rodziny	44

ROZDZIAŁ III

TEORETYCZNE INTERPRETACJE FENOMENU

MAŁŻEŃSTWA I RODZINY	55
1. Dziewiętnastowieczne teorie filozoficzne i ich ideologiczna służebność	56
a. Kierunek heglowsko-marksowski	56
b. Tradycjonalizm i pozytywizm	60

c. Kierunek anarchistyczny – u podłoża feminizmu	64
2. Teorie ewolucjonistyczne i ich krytyka.	67
a. Fazy rozwojowe małżeństwa i rodziny w ujęciu ewolucjonistów.	67
b. Krytyka koncepcji ewolucjonistycznych	72
3. Teorie współczesne	76
a. Strukturalizm C. Lévi-Straussa i G. Tillion	76
b. T. Parsonsa teoria rodziny „nuklearnej”	80

ROZDZIAŁ IV

ZIDEOLOGIZOWANE WIZJE „RODZINNEGO BYCIA” CZŁOWIEKA I ICH KRYTYKA

1. Podważenie tradycyjnego prawnego-naturalnego charakteru małżeństwa	83
2. Eksperymenty jedynie historycznej pamięci	86
3. Naturalna rodzina niezastąpionym środowiskiem „stawania się człowieka”	90

CZĘŚĆ DRUGA

MAŁŻEŃSTWO I RODZINA W RÓŻNYCH KULTURACH

ROZDZIAŁ V

FORMY ŻYCIA MAŁŻEŃSKO-RODZINNEGO W WIELKICH KULTURACH PRZED- I POZACHRZEŚCIJAŃSKICH.

1. Małżeństwo i rodzina w kulturze chińskiej	97
a. Tradycyjna wielka rodzina	97
b. Proces unowocześniania rodziny tradycyjnej	101
2. Patriarchalny system rodzinny w Kraju Wschodzącego Słońca	104
a. Rodzina szeroką grupą pokrewieństwa	104
b. Patriarchat i patriarchy	105
3. Małżeństwo i rodzina w społeczeństwie kastowym Indii	109
a. Małżeństwo drogą do szczęścia pozaziemskiego	109
b. Familiocentryzm zasadą życia członków rodziny	110
c. Wpływy islamu – indywidualizacja jednostki w rodzinie	111
d. Proces „europeizacji” i „unowocześniania” rodziny	112
4. Rodzina w świecie arabskim	114
a. Cechy rodziny arabskiej przedmuzułmańskiej	114

b. Wpływ islamu.	116
c. Cechy rodziny muzułmańskiej	117
d. Współczesne przemiany tradycyjnej rodziny muzułmańskiej	119
5. Małżeństwo i rodzina u Izraelitów	121
a. Wpływy pogańskiego świata obszaru „żyznego półksiężyca”	121
b. Objawienie biblijne	122
c. Trzy etapy rozwojowe wzoru życia małżeńsko-rodzinnego	124
6. Struktura małżeństwa i rodziny w kulturze grecko-rzymskiej	126
a. Zróżnicowanie strukturalne rodziny w starożytnej Grecji	126
b. Rzymska familia – klasyczny typ rodziny patriarchalnej	130
c. Schyłek rzymskiej rodziny – uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne	131

ROZDZIAŁ VI

ELEMENTY KULTUROWO-RELIGIJNE W INSTYTUCJI MAŁŻEŃSTWA WSPÓŁCZESNYCH LUDÓW

POGAŃSKICH I PLEMION KOCZOWNICZYCH	133
1. Małżeństwo sprawą wspólnoty plemiennie-rodowej	133
2. Wspólnotowy wymiar zaślubin	135

ROZDZIAŁ VII

MAŁŻEŃSTWO I RODZINA W KULTURZE

CHRZEŚCIJAŃSKIEJ	137
1. Miejsce rodziny w strukturze chrześcijańskiego społeczeństwa okresu średniowiecza i czasów nowożytnych	138
2. Koncepcja małżeństwa i rodziny w doktrynie chrześcijańskiej	142
a. Katolicki model małżeństwa i rodziny – geneza i rozwój	142
b. Małżeństwo i rodzina w doktrynie prawosławnej	151
3. Rodzina chrześcijańska – jej funkcjonowanie przez wieki. ...	157
a. Podstawy prawno-moralne	157
b. Wymiar instytucjonalny „rodziny chrześcijańskiej”	160
c. Rodzina domowym kościołem	162
d. Rodzinna socjalizacja religijna.	163

ROZDZIAŁ VIII

SEKULARYZACJA MAŁŻEŃSTWA I RODZINY JAKO INSTYTUCJI RELIGIJNEJ

1. Uwarunkowania kulturowe	167
---------------------------------	-----

2. Sekularystyczne ideologie	170
a. Protestantyzm – podważenie religijnego wymiaru małżeństwa	170
b. Prawna laicyzacja instytucji małżeństwa	176
3. Laicki model małżeństwa i rodziny	178
a. Wymiar teoretyczno-ideologiczny	178
b. Podłoże praktycznej realizacji	186

CZĘŚĆ TRZECIA

RODZINA W PROCESIE PRZEMIAN

ROZDZIAŁ IX

PRZEMIANY RODZINY W SPOŁECZEŃSTWIE INDUSTRIALNYM I ICH TEORETYCZNE

INTERPRETACJE	193
1. Przemiany rodziny pochodną przeobrażeń w makrostrukturach społecznych	193
2. Zmiany funkcji rodziny na tle procesów specjalizacji	196
3. Przeobrażenia w demograficznej strukturze rodziny	205
a. Problem tzw. rodziny nuklearnej	205
b. Malejąca dzietność rodziny	212
4. Przemiany w wewnętrznej strukturze rodziny	217
a. Zmieniająca się rola małżonków i słabnąca więź małżeńska	217
b. Rosnąca pozycja dziecka w rodzinie i społeczeństwie	222
c. Indywidualizacja rodziny i autonomizacja jednostki w rodzinie	225
d. Internalizacja wartości rodzinnych	228

ROZDZIAŁ X

MAŁŻEŃSTWO I RODZINA W POLSCE – SYTUACJA I KIERUNEK PRZEOBRAŻEŃ

1. Znamienne cechy rodziny tradycyjnej	234
2. Czynniki wyznaczające kierunek przeobrażeń rodziny współczesnej	239
3. Małżeństwo i rodzina w strukturze społeczno-prawnej i społecznej świadomości	241
a. Społeczna ranga małżeństwa i rodziny	241
b. Przemiany w poglądach na charakter związku małżeńskiego	246

c. Podważenie trwałości małżeństwa	249
4. Zmieniająca się struktura demograficzna rodziny.	256
a. Wzory i modele dzietności	256
b. Stosunek do poczętego życia	263
5. W domu i w pracy: utrwalony model kobiety zamężnej.	267
a. Praca zawodowa drogą społecznego „spełniania się” kobiety	267
b. Praca zawodowa a rodzina.	271
6. Nowa pozycja dziecka w rodzinie	275
Uogólnienia i wnioski	277

ROZDZIAŁ XI

SOCJOLOGICZNE BADANIA NAD RODZINĄ – OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA.	280
--	-----

LITERATURA.	291
---------------------	-----